

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : ญี่ปุ่น : การย้ายฐานการผลิตของอุตสาหกรรมมายังประเทศไทย

ชื่อผู้เขียน : นายณรงค์ อ่อนอินทร์

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา : รัฐศาสตร์

ปีการศึกษา : 2543

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

1. รองศาสตราจารย์ ดร. นิยม รัฐอมฤต ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. สมירה จิตตลดากร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ศานต์ พันธุลาภ

การวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นของการศึกษาอยู่ที่ว่า ทำไมญี่ปุ่นถึงย้ายฐานการผลิตของอุตสาหกรรมไปสู่ต่างประเทศ ในช่วง พ.ศ. 2530 - 2540 โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (documentary research) และใช้ทฤษฎีเกี่ยวพัน (linkage theory) ของ James N Rosneau เป็นกรอบในการวิจัย พร้อมทั้งใช้แนวคิดเกี่ยวกับระบบทุนนิยม (capitalism) มาช่วยในการวิเคราะห์ ถึงสาเหตุการย้ายฐานการผลิตของอุตสาหกรรมญี่ปุ่น

ผลการวิจัย สรุปได้ว่า สาเหตุ ที่ทำให้ญี่ปุ่นย้ายฐานการผลิตของอุตสาหกรรมมายังประเทศไทย นั้น มีสาเหตุที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. สาเหตุจากปัจจัยภายใน (internal factor) ซึ่งได้แก่

สภาพปัญหาเศรษฐกิจภายในของประเทศญี่ปุ่นเอง โดยเฉพาะการเกิดเศรษฐกิจฟองสบู่ และการแตกตัวของเศรษฐกิจฟองสบู่

2. สาเหตุจากปัจจัยภายนอก (external factors) ซึ่งได้แก่

2.1 ผลของข้อตกลง Plaza Agreement ซึ่งทำให้เงินเยนมีค่าสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.2 เงื่อนไขจากประเทศไทย โดยเฉพาะด้านนโยบาย สภาพเศรษฐกิจการ เมือง และด้านต้นทุน

2.3 AFTA (การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน) ซึ่งในอนาคตทำให้มีการเคลื่อน ย้ายสินค้าและทุนให้เป็นไปอย่างเสรีในภูมิภาค

นอกจากสาเหตุ 2 ประการหลักดังกล่าวข้างต้นที่ทำให้มีการย้ายฐานการผลิตของ อุตสาหกรรมไปสู่ต่างประเทศแล้ว จากการศึกษายังพบอีกว่า การย้ายฐานการผลิตของ อุตสาหกรรมญี่ปุ่นไปสู่ต่างประเทศ โดยเฉพาะในแถบประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงนั้นเป็น ยุทธศาสตร์ในระบบทุนนิยมโลกของญี่ปุ่นซึ่งมีเป้าหมายอยู่ที่ การเป็นผู้นำของกลุ่ม เศรษฐกิจเอเซียตะวันออกเฉียง และภายใต้ยุทธศาสตร์นี้ ญี่ปุ่นมีตัวแสดงหลักที่สำคัญคือ บรรษัทข้ามชาติของญี่ปุ่น (TNCs) โดยมีปัจจัยมุ่งใจที่สำคัญ คือ การทำกำไรในระบบ ทุนนิยม และได้ใช้ยุทธวิธีเพื่อขยายฐานการผลิตในประเทศเอเซียตะวันออกเฉียง 2 ประการ คือ

1. การใช้หลักการแบ่งงานกันทำในระหว่างประเทศ (international division of labor)

2. การใช้หลักการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (comparative advantage)

ซึ่งยุทธวิธีดังกล่าวจะทำให้บริษัทของญี่ปุ่น สามารถทำกำไรได้มากขึ้นกว่าเดิมและ เป็นการผนึกเขตเศรษฐกิจของเอเซียตะวันออกเฉียงเป็นกลุ่มเศรษฐกิจเดียวกับเศรษฐกิจของ ญี่ปุ่นนั่นเอง

จากการศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ในการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ ทางด้านนโยบายของประเทศไทย ควรที่จะส่งเสริมการลงทุนด้านอุตสาหกรรมควบคู่ไปกับการลงทุนในด้านการเกษตร

2. ประเทศไทยควรที่จะมีนโยบายที่ชัดเจน ในการให้ต่างชาติที่มาลงทุนใน ประเทศไทยมีส่วนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และทำการถ่ายทอดเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมชั้นกลางถึงขั้นสูงให้กับบุคลากรที่เป็นคนไทยมากขึ้น

3. ประเทศไทยควรจะมีนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนกว่านี้ โดยเฉพาะการแบ่งโซนของอุตสาหกรรมให้แยกกับชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหามลพิษที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม

4. ในการวางแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมของหน่วยงานภาครัฐ ควรที่จะใช้มิติของศาสตร์ที่หลากหลายเข้ามาช่วยในการกำหนดยุทธศาสตร์ให้มากขึ้นกว่าเดิม

5. ควรที่จะมีการศึกษาเฉพาะด้านเกี่ยวกับการลงทุนของต่างประเทศให้มากขึ้น โดยเฉพาะผลกระทบ และรูปแบบความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ในภูมิภาค และในระดับระหว่างประเทศ